

GLASNIK

AVSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Št. 35.

V Ljubljani, dne 1. septembra 1916.

Leto IX.

Izhaja vsak petek

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica 6

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4.-
pololetna . . . K 2.-
četrtletna . . . K 1.-

Posamezna številka
stane 10 vin.

Izredni občni zbor J. S. Z.

Ljubljana, 20. avgusta 1916.

Letošnji izredni občni zbor J. S. Z. je zboroval v neugodnih okonostih. Četudi niso mogli radi izrednih razmer poslati nam svojih zastopnikov vse naše organizacije, smemo biti z njim zadovoljni.

V soboto zvečer so došli zastopniki z Gorenjskega in eden s Štajerskega. Člani načelstva so jih sprejeli in povabili na skromno večerjo h gospej Kamničanki

Pri sv. Florijanu.

J. S. Z. ni imela še nobene glavne skupščine, da bi ne bili skupščinarji prej se poklonili, zvesti izročilom katoliške slovenske delavske demokracije, Bogu in ga prosili blagoslova svojim vzvišenim načelom, namenom in vzorom, ki so ji jih začrtali njeni ustanovitelji in sklepi dosedanjih slovenskih katoliških shodov z ozirom na dušni in telesni blagor slovenskega delavstva.

Sveto mašo je letos daroval na prošnjo načelstva premilostni gospod knez in škof dr. Anton Bonaventura Jeglič sam. Če bi bilo mogoče priljubljenost ljubljanskega škofa med našim delavstvom podžgati, bi jo podžgale krepke njegove besede, ki jih je ob več prilikah govoril proti modernemu oduštvu in navijanju cen najpotrebnejših življenskih potrebščin.

Med sv. mašo prevzvišenega vladika ljubljanskega je lepo pel pevski zbor št. jacobške »Prosvete« in povzdignil pobožnost zastopnikov slovenske krščanske delavske žuljave dlani.

Pri stranskem oltarju je daroval sv. mašo in prosil blagoslova našim stremljenjem, težnjam in vzorom p. g. Čok iz Trsta, marljivi in neumorni organizator na vročih tržaških tleh, na tistih tleh kjer gre skupno boj proti tistim, ki ne le, da izkoriščajo delavske sile, tudi trgajo delavstvu verske svetinje iz njih src.

Po sv. maši je vzosno, krepko, jedrnato premilostni vladika govoril apostolske besede skupščinarjem, ki jim gotovo ostanejo v trajnem spominu.

Skupščina se prične.

Iz cerkve sv. Florijana so se podali skupščinarji in skupščinarke v društvene prostore št. jacobške »Prosvete«. Društvene članice so na čast delavskemu parlamentu zelo lepo okrasile društveno dvorano.

V imenu načelstva je otvoril občni zbor Možker, ki proglasi, da je po § 23 drugi odst. družtv. pravil občni zbor sklepčen. Vseh glasov je 117; na občnem zboru je zastopanih 75 glasov, toraj nad polovico članov.

Izjava:

Dolžnost nam veleva, da se, ker smo katoliško slovensko delavstvo, ki se tega nikdar ni sramovalo in, ki je vedno visoko dvigalo katoliško zastavo, poklonimo namestniku Zveličarja, sv. očetu papežu Benediktu XV. Dovoljujem si izprositi dovoljenje, da potom nunciature na Dunaju izrazimo sv. očetu našo otroško udanost. (Navdušeni »Slava« klici sv. očetu.)

Slovensko krščansko socialno delavstvo je zvesto udano presvitli vladarski hiši. Klanjamo se i ob tej priliki Njegovemu c. in kr. Apostolskemu Veličanstvu cesarju in kralju Francu Jožefu I., ki je predvčerajšnjim slavil svoj 86 letni rojstni dan.

(Navdušeni »Živijo« klici cesarju.) Prosim dovoljenja, da bom odposlal primeren spoštljiv pozdrav današnje skupščine Njegovemu Veličanstvu.

Ustanovitelj naše J. S. Z. dr. Krek (navdušeni »Živijo«-klici) je praznoval 25. decembra 1915 svojo 50 letnico. Njega, očeta ne samo krščanske delavske organizacije, marveč tudi ustanovitelja gospodarske, izobraževalne in orlovske organizacije, moža, ki je velik kot pisatelj in politik, filozof in teolog, njega sociologa evropskega slovesa, se v ljubezni spominjamo na današnji skupščini. (Govornika večkrat prekinejo navdušeni »Živijo!«-klici dr. Kreku.)

Načelstvo J. S. Z. bo njemu pismeno naznailo, da ga, kar itak sam dobro ve, slovensko delavstvo ljubi, spoštuje in mu zaupa v trdnem prepričanju, da bi slovenske krščanske socialne delavske organizacije, kakor morebiti tudi marsikatero druge, ne bilo, če bi jih od ne bil ustanovil, kakor jih ni bilo pred njegovim nastopom. (Ponovni burni »Živijo!«-klici dr. Kreku.) Pozdravljam poslanca Jarca in Gostinčarja, ki sta počastila našo skupščino. Poslanca Jarca še posebej pozdravljam kot predsednika »Slovenske straže«, ki je vedno v lepem soglasju sodelovala z nami v razširjenju naše strokovne organizacije. Članu našega načelstva poslancu Gostinčarju smo pa in moramo biti vsi hvaležni, ker je storil dela in bo, o tem sem trdno prepričan, za delavstvo več storil, kolikor bi bil dolžan, da stori.

Toplo pozdravljam navzočega p. g. št. jacobškega župnika Barleta, ki je nam starinom med propagatorji slovenske krščanske socialne delavske strokovne organizacije, prav dobro znan kot navdušeni oratar na težki grudi delavske strokovne organizacije. Pred več kot 10. leti smo postavljali temelj naši delavski strokovni organizaciji v slovenskem Manchesteru Trziču. Ni bilo lahko delo: premagati smo morali velikò ovir in težav. Odkriti danes lahko povem, da bi mi ljubljanski radikalcji strokovne organizacije med tržaškimi delavci ne bili izvedli, če bi nas ne bil z modrim svetom in delom podpiral takratni tržaški kaplan, sedanj p. g. št. jacobski župnik. Šlo je! Sadovi takratnih trudov in naporov rode še danes lepe sadove. (»Živijo!«-klici p. g. župniku Barletu.)

Vse skupščinarje nas veseli in radujemo se ker se nahaja v naši sredi tudi zastopnik naše skupine služkinj v Trstu, p. g. Anton Čok. (»Živijo!«-klici p. g. Čoku.) Tržaškim gospodom se je posrečilo, kar se nam Ljubljančanom še ni, nekoliko se za to sramujemo, da so združili v J. S. Z. služkinje. Po vojski naj jim slede v Trstu še druge tržaške delavske vrste. Čast Tržačanom! (»Živijo!«-klici.)

Gospode člane slovenskega katoliškega akademicega starešinstva prisrčno pozdravljam, ker so v res lepem številu počastili našo skupščino. Na procvitu in napredku naše J. S. Z. gre pač velik del zasluge starešinam katoliškega narodnega dijaštva, ki so ves čas, kar deluje naše društvo, na naših sejah, na naših sestankih, na naših shodih, na naših predavanjih, na naših socialno poučnih tečajih odlično in požrtvovalno sodelovali in bodo tudi v bodoče. (Slava jim!)

Na procvitu naše organizacije gre, kar beležim, zasluga tihemu in požrtvovalnemu delu naše katoliške duhovščine in po sedanjem škofu na Krku dr. Mahničnu in milem prelatu g. Andreju Kalanu ustanovljene organizacije katoliškega inteligenta. Bodi tudi v bodoče tako!

Pozdravljam vse skupščinarje, ki ste prihтели na današnje glavno skupščino! Želim obilega uspeha našim posvetom in sklepom. V prvi vrsti je sklicalo načelstvo današnji občni zbor zato, ker nadzorstvo ni moglo več poslovati. Poleg tega se pa moramorazgovoriti tudi o bodočem našem delu in izpopolniti moč naše organizacije.

Iz poročil naših organizacij o njih delovanju posnemam:

Naši člani na polju slave.

Koroško.

Skupina Možica je poslala na bojno polje 3 člane. Od teh sta 2 ranjena in 1 invalid.

Skupina Prevalje je poslala na bojno polje 10 članov od teh sta 2 ranjena.

Skupina Črna pri Prevaljah ima v vojni službi 12 članov, od katerih je eden padel na polju slave, o ostalih pa ni nič znanega.

Toraj služi 25 članov naših koroških skupin pri vojaki. Eden je žrtvoval svoje življenje domovini, 4 so ranjeni, 1 pa invaliden.

Štajersko.

Skupina J. S. Z. Slov. Gradec ima 7 članov pri vojaki, izmed katerih je našel eden častno smrt na bojišču 2 pa sta ranjena.

Skupina Šoštanj je poslala 6 članov k vojakom.

Skupina Šmartno pri Velenju ima 1 člana v vojaški službi.

Skupina Gradec pa ima 19 članov v vojni, izmed teh so padli 4 junaške smrti.

Skupina Laško in Griže nimata nobenega člana v vojni službi.

Skupina Gornji Grad je poslala 11 članov k vojakom. Eden je ranjen eden pa invaliden.

Od skupine Trbovlje služi 20 članov domovini. 2 sta padla na polju slave, 2 pa sta ranjena.

Skupno je 64 štajerskih naših članov pri vojaki, 7 jih počiva na bojnem polju, 8 je ranjenih, eden pa invaliden.

Kranjsko.

Skupina Strazišče pri Kranju se je zmanjšala za 9 mož, ki so pri vojaki, 2 sta podlegla častnim ranam, 4 so ranjeni in 2 pa invalidna.

Skupina Selo-Moste ima 5 članov pri vojaki, 2 sta ranjena.

Od skupine Vič je odšlo 5 članov k vojakom.

Od skupine Vevče se nahaja 61 članov na bojnem polju. 6 jih je našlo smrt, 2 pa sta invalida.

Skupina Idrija ima 30 članov pri vojaki, izmed teh so 4 padli 6 pa je ranjenih.

Skupina Javornik je poslala 12 članov k vojakom; 2 sta mrtva, 6 je ranjenih.

Skupina tovarna za lep ima 2 člana v vojaški službi.

Skupina prisilna delavnica ima 6 članov v vojni, 4 so mrtvi, 5 pa je ranjenih.

Skupina Trzič. Od tu je 21 članov pri vojaki, 5 jih je padlo za čast domovine.

Skupina Gorje. 16 članov služi cesarju, 2 sta padla junaške smrti.

Rekapitulacija.

Naše koroške skupine imajo 25 članov pri vojaki, 1 je našel smrt na bojišču, 4 so ranjeni 1 pa invaliden.

Od štajerskih skupin brani 20 članov domovino, 2 sta ji žrtvovala življenje, 5 pa je ranjenih.

Največ pa je članov skupin na Kranjskem pri vojaki, namreč 167. Izmed teh jih počiva 23 na bojišču, 33 je ranjenih, 5 pa invalidnih. Vsim padlim junakom časten in slaven spomin, spominjajmo se jih v molitvah!

Brezposelnost.

Koroško.

Skupina Črna poroča: Promet je v vojaški oskrbi. V občini delajo vsi člani.

Skupina Prevalje: Tu se dela v toliki meri kot preje.

Skupina Možica: Pri nas se dela splošno povsod.

Štajersko.

Skupine J. S. Z. na Štajerskem poročajo sledeče:

Striže pri Celju: Pri nas delamo.

Trbovlje: Delamo vsi.

Slov. Gradec. Le poljska dela se izvršujejo, prav malo pa obrti.

Šoštanj: V tovarni še vedno delamo.

Sv. Martin pri Velenju: Delamo!

Kranjsko.

Od skupin na Kranjskem smo dobili sledeče odgovore na vprašanje, če se tam dela:

Selce nad Škofjo Loko: Da.

Stražišče pri Kranju: Delamo.

Selo-Moste: Da.

Gorje: Promet se redno vrši.

Tržič: Povsodi ne delajo.

Tovarna za lep: Sedaj delamo.

Šmartno pri Kranju: Delamo.

Vevče: Samo pri enem stroju še, preje pri treh.

Javornik: Še v večjem obsegu kot preje.

Iz Trsta pa poročajo, da se vrši delo v omejenem obsegu skoraj povsod.

Plače.

Na Koroškem.

Črna: Plače so pri nas kot v mirnem času. Navadna plača v rudniku za 9 urno delo 3—4 K in mala draginjska doklada.

Prevalje: Plače so nam nekoliko zvišale. Povprečno znaša plača navadnega delavca 3—4 K dnevno. So pa tudi boljši delavci, ki služijo v tovarni kot »Dreherji« po 400—500 K mesečno.

Možica: Plače niso zvišane. Pliberska unija, ki proizvede svinco za erar je uvedla draginjske doklade in sicer za delavke in delavce po 10 K mesečno, za njih svoje po 5 K mesečno. Plače so pa različne

Na Štajerskem.

Grize pri Celju: Na dan zaslužijo po 4 K in poleg tega draginjsko doklado.

Trbovlje: Plače so neizpremenjene, vendar pa dobivajo uslužbenci v rudniškem konzumu živila pod trgovsko ceno.

Šoštanj: Plače so zelo majhne. Zvišane so le za 1 K. V tej draginji pač malo.

Šmartno pri Velenju: Plače zvišane za 80 vin. toraj znašajo 4 K 80 vin.

Gradec: Večinoma zelo malo zvišane.

Laško: Dobili smo le 20 vin doklade.

Kranjsko.

Javornik: Plače so navadne. Delavci dobijo draginjsko doklado. Pri slabšem delu so plače od 2 K 60 vin. do 3 K 80 vin., pri boljšem pa do 8 K.

Idrija: Plače so se zvišale po velikosti (številu) družine, in sicer: 1. neporočenim 40 vin., 2. poročenim brez otrok 60 vin., 3. poročenim s 3 otroci 90 vin. — Zvišale so se draginjske doklade že dvakrat po 50 odstotkov.

Stražišče. Neznatno povišane.

Selca. Plače kot preje.

Tržič. Plače prav slabe.

Gorje. Zvišale 20 do 60 vin. dnevno.

Preskrba z živili.

Koroško.

Koroško: Se ni storilo nič za preskrbo živil. Prevalje. Aprovizacijska komisija preskrbuje živila; privatne osebe nimajo dostopa do teh.

Štajersko.

Laško: Se ni storilo nič.

Trbovlje. Primanjkuje vedno te ali one stvari. Zlasti je pomanjkanje pšenične moke, katere sploh ni za dobiti. Pa tudi z ostalimi živili je slabo.

Grize: Tu dobimo potrebščine pri premoškopu. Drugje se ni preskrbelo nič.

Kranjsko.

Javornik: Tovarna ima svoj aprovizacijski odsek. Ima svoje skladišče. Delavci dobijo kar mogoče vse redno. Tovarna ima za neoženjene tudi kuhinjo, kjer se dobi hrana za 1 K 80 vin. dnevno.

Idrija: Idrijo aprovizirajo: 1. erar, 2. občina, 3. Krščansko gospodarsko društvo.

Stražišče: Sitarska zadruga ima svojo aprovizacijo. Delavci v tovarnah imajo glede težkega dela nekaj gramov več kot drugi delavci.

Selca (skupina šivilj): Vsakdo si mora preskrbeti vse sam.

Skopuh.

H. Conscience.

»Da, a prej ti moram vse povedati. Gospod, ki je bogat lastnik tvornice sladkorja, me je peljal nato v velik prostor svoje hiše, kjer ni bilo drugega, kot na tisoč velikih loncev, ki so bili vsi napolnjeni s sladkorjem!«

»Tisoč loncev polnih sladkorja,« je zaklicalo začudeno dekle! »A Bart, kako je to mogoče. Kdo li more zavžiti tako množino sladkorja?«

»Gotovo bogati ljudje v mestih; saj svet je tako zelo velik! Najlepše je, da mi je dal gospod šest velikih ovojev: belih, rumenih, rjavih, črnih; izkratka: vseh mogočih barv!«

»Črne?«

»Da, črni so tudi. Mati niti ne bo znala, zakaj se gre. O, kako se bomo smejali! A stopi, konja zebe. Pokažem ti zdaj ruto, pa mi moraš biti previdna in jo ne smeš zmečkati. Pokaži mi pred vsem tvoji roki!«

»Snažni ste, saj sem šele repo prala.«

Bart je stopil na voziček, da poišče ruto. Nato je nadaljeval:

»Poglej, sestra, s takimi rečmi se mora nežno delati, teh ne smemo tako

pograbit kot zelje. Osem in pol franka ni nobena malenkost.«

Stopil je z vozička s popirnim ovajem v rokah, skrivnostno je postavil poleg kolesa; previdno je odvezaval vrstico, ki je vezala ovoj. Vana mu je gledala čez ramo na roke, njene velike oči so žarele radovedno; smehljala se je veselo pričakujoč.

Končno je zagledala ruto. Začudeno je gledala v odprti zavoj.

»No, Vanika, kaj porečeš?« jo je vprašal Bart.

Dekle nekaj časa ni ničesar izpregovorilo, a nato je pričelo veselo ploskati in skakati od radosti. Bart je ravnotako delal, plesala sta v svojem nedolžnem veselju po snegu liki srečni otroci.

Konj je obračal radovedno glavo, kakor da vprašuje, kaj se godi.

»Kako lepo! Kako lepo!« je klicala Vana. »Kako se bo veselila naša dobra mati! Tako rdeče, modro in zlato, da te lahko oslepi sijaj!«

Bart je pa zapel veselo pesem.

»O ljuba, ljuba sesterca!«

»O Bart, Bart!«

»Zdaj pa le hitro domov, stopi na voz!«

»Da, konja poženi.«

Tržič: Tukajšnja aprovizacija je nameravala dati moko za celi mesec skupaj. Ker pa delavstvo komaj v 14 dneh to lahko plača, je šel predsednik skupine k aprovizaciji prosit, naj ostane pri starem, kar je tudi dosegel.

Predsednik: Odgovoriti mi je zdaj še na interpelacijo naše skupine v Vevčah, ki je poročala, da je naše delo tam zelo otežkočeno, ker smo ob začetku vojske ustavili brezposelno podporo in kar tudi pozneje nismo brezposelnih podpirali. Pojasnjem: Ob zadnji stavki v Vevčah je naš prvi načelnik dr. Zajec nakazal stavkujočim 2000 K in izjavil, da bo to vsoto naši organizaciji vrnil kranjski delovski odbor. To se dosedaj vključ našim poštenim prošnjam ni zgodilo. Razporeženje v načelstvu ni bilo tako, da bi glasovala večina za podporo takrat brezposelnemu delavstvu, češ, odbor strokovne organizacije ne more eni skupini toliko denarja žrtvovati, ker smo že ob stavki za naše razmere visoko vsoto izplačali.

Kar tiče splošno našega dela, moramo naglašati, da je J. S. Z. z denarjem delavske željave dlani varčevala, kar ji je bilo le mogoče. Na današnjem občnem zboru moramo pripraviti tla, da se bodo okrepile naše finance. Dalje moramo uvesti strokovno glasilo, brez katerega je uspešno delo na polju delavskega združevanja nemogoče. Izpeljati bi morali tudi mladeniško organizacijo.

Poročilo glavnega tajništva.

(Poročal je glavni tajnik tov. Viktor Čenčič.)

Z današnjim dnevom smo dosegli v J. S. Z. zaporedno člansko številko 5719. Lani jih je bilo 5629 v 79 skupinah. Vojska je povzročila, da je delovalo letos samo 33 skupin oziroma plačilnic.

V več slučajih je glavno tajništvo J. S. Z. posredovalo glede na podpore svojcem vpoklicanih vojakov. Napravilo se je tozadevno 200 prošelj, dajalo deloma ustmeno kakor tudi pismeno bodisi samo ali po članih načelstva juristov nasvete v raznih delavskih in drugih stvareh in je večkrat posredovalo posebno v delavskih neugodnih zadevah.

Biti moramo zadovoljni, da se naša organizacija še tako krepko drži. Vedno nujnejše se pa kaže potreba, da bodo imeli vsi člani strokovno glasilo. Misliti moramo naprej, kaj bo po vojski. Veliko dela in truda nas čaka. Kapitalizem se bo zelo ojačil, delavske vrste se bodo pa zredčile. Zato bo treba zediniti vse sile, da bomo kos kapitalizmu. Za to delo se moramo že sedaj pripravljati, da bomo, ko nastopi mir, pripravljeni na vse. Vsled sedanjih posebnih razmer (otežkočena potovanja, govorniki v vojni službi) ne moremo prirediti shodov, zato je nujno potrebno strokovno glasilo vsakemu članu.

»Ne, Vanika, pomisliti morava, kako naj vse slovesno prirediva!«

Stopila sta na voz, konj je počasi vlekel.

»Imaš li tudi cvetlice?« je vprašala brata, in iskala marljivo po vozu.

»Da, a leže pod menoj v košari s pivom,« je odgovoril Bart. »Skoraj bi bil pozabil, da ti moram od Franceta nekaj izporočiti.«

»Meni? Od Franceta?« zardela je, ko je to rekla.

Bart je odprl košaro in je izvlekel nekaj zelo malih cvetk iz nje:

»Poglej,« ji je rekel, »Franc me je prosil, naj jih dam tebi!«

»Kaj naj ž njimi storim?« je sanjavo vprašala dekle.

»Da, a sestra, ti ne veš kako se jim pravi?« je nadaljeval fant. »Jaz tudi nisem vedel, a Franc mi je povedal. O, krasno ime!«

»Kako se jim pravi?«

»Pravi se jim: ne pozabi me!«

Pri teh besedah je dekle bratu hitro obrnilo hrbet, seveda le za to, da bi prikrito vedno bolj izdajalsko se pojavljajočo rdečico na obrazu. Bart se je muzal in je vprašal čez nekaj časa:

»Vanika, ali je Cecilija pri naši materi?«

Blagajniško poročilo.

(Poročal glavni blagajnik tov. Šmid.)

Blagajniško poročilo za preteklo poslovno leto 1915 smo podali v odborovi seji z dne 4. maja in je bilo že objavljeno v »Naši Moči«, zatorej bi bilo odveč predolgo vas mučiti z suhoparnimi številkami, naj samo v kratkem navedemo glavne stvari:

Promet pri J. S. Z. je znašal: prejemki 18.555 kron 25 vin., izdatki 18.415 K 50 vin., skupaj 36.970 kron 75 vin. Naložen denar pri »Zadružni zvezi«: 1. januarja 1915 28.099 K, vloženo in obresti 5247 kron 01 vin., skupaj 33.346 K 01 vin. Tekom leta dvignjeno 9516 K 01 vin. Stanje naložbe 31. dec. 1915 23.730 K, depot vrednostnih papirjev 5000 K, skupaj 28.830 K. Torej se je stanje naložb zvišalo za 731 K, ves poslovni prebitok je pa znašal 678 K 11 vin.

Pregled delovanja skupin: Pristopnina 34 K 25 vin., prispevki članov 19.358 K 52 vin., posmrtnina 1212 K 02 vin., prispevek za »Našo Moč« 109 K 12 vin. — Podpora: bolniška 14.409 K 57 vin., selitvena 183 K 30 vin., posmrtna 760 K, izredna 185 K, prebitok 5176 K 04 vin. — Prejemkov 20.713 K 91 vin., izdatkov 20.713 K 91 vin. — Pregled delovanja skupin pol leta 1916: Pristopnina 35 K 25 vin., prispevki članov 6678 K 75 vin., posmrtnina 342 K 70 vin., »Naša Moč« 44 K 89 vin., skupaj 7101 K 59 vin. prejemkov. — Podpore: bolniške 5276 K 25 vin., posmrtna 160 K, izredna 83 K, prebitok 1572 K 34 vin. izdatkov.

Denarni promet pol leta 1916: Prejemki 5190 K 25 vin., izdatki 5169 K 08 vin., skupaj 10.359 33 vin. — Stanje vložene denarja pri »Zadružni zvezi« 1. januarja 1916 23.830 K, naložilo se je 1785 K 51 vin., obresti 526 K 71 vin., skupaj 26.142 K 22 vin. — Dvignilo 2293 K 2 vin., skupaj 23.849 K. Depot vrednostnih papirjev 5000 K, skupaj 28.849 K. — Danes stanje naložbe 24.024 K 13 vin.

Kakor se vidi, smo se s težavo vzdrževali na tisti višini, na katero smo spravili naše naložbe pred vojsko. Ako bomo hoteli biti kos nalogi, ki nas čaka po vojni, ne bomo mogli izhajati z današnjimi malenkostnimi prispevki.

Z ozirom na to, ker je bilo obširnejše blagajniško poročilo že objavljeno v »Naši Moči«, blagovolji vzeti slavni občni zbor to kratko poročilo na znanje.

Prisrčna hvala g. blagajniku za poročilo. Delal je pridno in žrtvoval tudi svoj prosti čas, da je vodil pisarniške posle sam, medtem ko nismo imeli uradnika. Prisrčna mu hvala!

Prelat iz Kadore ali tirolska zvestoba.

Dramatična epizoda iz avstrijsko-italijanske mejne vojne.

Binkošti v Kadore! Sv. maša je minila — verniki v svojih pisanih nošah so se zbrali v gostilni pri »Črnem konjičku« — nihče ne slutiti ničesar o črnih oblakih, ki se zbirajo onstran meje in neudržno prihajajo bliže. — Častiljivi župnik udobno sedi na svojem prijaznem domu in puši iz praznične pipe, katero mu je bila z ljubeznivo skrbnostjo natlačila njegova mlada nečakinja Eva, ter uživa mirni pokoj lepega praznika.

Pred občinskim uradom stoje avstrijske straže. Tudi tu je praznično razpoloženje, dasi so si o resnosti časa popolnoma na jasnem. — Tedaj se nenadoma razležejo klici — vse kriči, se gnete, drvi: »Italijani prihajajo — vojna je napovedana!« Pastirček je videl sovražnika — in prinaša poročilo v vas. V svojem prazničnem veselju iznenadeni Tirolci so najprej kakor brez glave, toda kmalu jih pomiri stari Matija Seebacher, pristen, vrl Tirolec, čegar zvesto srce pozna le eno: Domovino!

Na občinskem uradu so takoj nato pripravljene na odhod — toda avstrijsko moštvo pod vodstvom nadporočnika Wiedenhoferja ima nenadoma pred seboj veliko italijansko premoč. Vname se ogorčen boj in mnog vrl Tirolec mora umreti in zelenem gozdnem pobočju. Med težko ranjenimi je tudi nadporočnik Wiedenhofer, Evin zaročenec.

Seebacher je obvestil starega župnika in ga spremlja na bojišče, da poda zadnja sv. tolažila umirajočim. Eva gre z njim. V gozdu najdeta Wiedenhoferja ležečega na tleh; pri polni zavesti je še, toda težko ranjen. Takoj spozna župnika ter mu izroči več listin s prošnjo, naj jih dobro shrani. Prelat prevzame izročene stvari ter jih poda nato,

Tovariš Rutter predlaga, na se primerno zvišajo prispevki, naj se uvede obvezno glasilo J. S. Z. in naj se izvede mladeniško organizacijo. Razprave o tem predmetu se udeležijo č. g. Čok, g. poslanec Gostinčar, Zupan (Laško), Vidic (Tržič), Krische in predsednik, ki opozarja, da če hočemo izvesti vse, kar nam nalagajo pravila, moramo povišati tedenske prispevke. Zaupniki in voditelji skupin in plačilnic naj pripravijo ugodna tla primernemu povišanju. Brez povišanja prispevkov ni mogoče strokovno glasilo, tudi ni mogoče, da bi izpeljali naloge, ki nam jih pravila nalagajo; moramo le našim članom zavarovati bolniško podporo in pravno varstvo. V časih sedanje dražnje ne kaže zvišavati prispevkov, dasi bi to šlo, če bi se člani primerno pripravili na to. Poslovnik glede na uvedbo čakalne dobe osmih dni pri bolniških podporah itak načelstvo lahko samo izpremeni ker ga za to pooblaščajta pravila. Mladeniško organizacijo bomo izpeljali.

Poslovne knjige.

Na predlog g. Čoka iz Trsta se sklene, da se pred naročitvijo novih poslovnih knjig vprašajo skupine in plačilnice, kakšne nove knjige si žele, da bo poslovanje enostavnejše in preglednejše.

Predsednik skupine v Tržiču tov. Vidic želi, naj se po vojski dela na izboljšanje plač. Poslanec g. Gostinčar priporoča, naj se delavstvo organizira.

Zastopnik tržaške skupine g. Čok: V Trstu so pred vojsko protežirali le Lahe, dobivali so povsod največje plače. Slovenci so bili povsod zadnji. Morali so delati, molčati in trpeti; še celo svojega materinega jezika niso smeli govoriti, da bi jih ne čulo redno čuječe uho nadzornika. Trst ima veliko bodočnost. Prva luka je v Avstriji. Postane naj Amerika delavnemu Slovencu, ker dela bo dovolj. J. S. Z. naj obrne tok slovenskega delavstva na Trst. (Navdušeno pritrdjevanje.)

Izvedejo se nato izpopolnilne volitve.

V nadzorstvo sta bila izvoljena p. č. g. Janez Barle in profesor dr. Vinko Šarabon.

V namestništvo pa: Mejač Franciška, Prek Ivanka, Mezek Franciška, Kocjan Ivanka, Uršič Magdalena in profesorja Mazovic in Puntar.

Nadzorstvo je izvolilo po občnem zboru za predsednika p. g. župnika Barleta za njegovega namestnika dr. Šarabona.

Predsednik: K besedi ni nihče več priglavljen. Dnevni red današnjemu občnemu zboru je izčrpan. Sklepam današnji občni zbor z zagotovilom; da bomo delali v korist delavstvu in upamo, da bo ljubi Bog blagoslovil naše delo. Zaključujem občni

ne da bi jih le pogledal, svoji nečakinji z nalogom, da jih nemudoma nese v župnišče in ondi vse potrebno pripravi za sprejem ranjenega častnika. Kakor hitro Eva odide, se posveti župnik dušnopastirski službi. — V bližini ležeč lahko ranjen Italijan je videl prizor, ne da bi ga razumel. Kljub temu misli, da je stari župnik vohun. Vleče se k svoji četi in pove častniku, kaj je bil videl. Takoj izide povelje, da poiščejo prelata in ga primejo. Vsak ugovor je zaman — častiljivega starčka odpeljejo v občinsko hišo kot ujetnika.

Ko zvedo vaščani, kaj se je zgodilo z njihovim ljubim župnikom, jih obide srd in žalost. Enoglasno sklenejo, da gredo takoj na občinski urad in tamkaj prosijo, da izpuste starega prelata. Ko se Tirolci zbera na občini, nastopijo proti njim italijanski vojaki, ki množico neusmiljeno potisnejo nazaj. Župnika še tisto noč odpeljejo dalje v sošednjo italijansko vas in pridrže v zaporu. Pri zaslišanju pred vojnim sodiščem zagotavlja svojo nedolžnost in energično zavrne obdolžitve, da bi bil vohun v duhovskem oblačilu.

V župnišču so bili sprejeli pod streho težko ranjenega Wiedenhoferja, in ob ljubeznivi strežbi Eve in stare Veronike se mu zdravje polagoma vrača.

Stari Seebacher je prinesel poročilo, da so župnika zaprli; obenem odkrije svoj sklep, da prelata reši. Eva je odločena, spremljati Seebacherja na njegovi nevarni poti. Preoblečena kot tirolska kmetica odide z ročnim vozčkom skozi gozd k jezeru, kjer jo čaka s svojim čolnom zvesti Seebacher. Sestaneta se ob določenem času. Eva ostane na bregu — Seebacher pa se plazi dalje v italijansko vas in do župnikovega zavora. Ko dospje tje, se ob jutranjem svitu vspne v celico in iskreno prosi in roti župnika, naj se vrne med svoje vernike, ki ga tako nujno potrebujejo, on bo pa namesto njega ostal v ujetništvu. Prelat izprva noče o tem ničesar slišati, potem pa se uda in gre mirno skozi odprta vrata na prosto. Ko italijan-

zbor s: Slava sv. očetu papežu Benediktu XV. in našemu presvetlemu cesarju Francu Jožefu I. Občni zbor je zaključen.

× × ×

Po občnem zboru so se zbrali skupščinarji in skupščinarke pri g. Kaminčanki, katere gostilno res prav toplo priporočamo našim ljudem. Kosilo je bilo izvrstno in okusno. Skupščinarji in skupščinarke so hvalili izborna postrežbo. Bila je prav lepa, ustroju J. S. Z. primerna demokratična družba zbrana: duhovniki, doktorji in profesorji so sedeli med delavci in delavkami in se ljubeznivo z njimi prav po dr. Krekovem zgledu razgovarjali; ustanovitelj J. S. Z., dr. Krek, bi bil pravzares zadovoljen z nami, če bi bil med nami.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

AVSTRIJSKE SOCIALNO DEMOKRATSKE ORGANIZACIJE.

Poročilo o delovanju socialno demokratskih strokovnih društev za leto 1915 se peča pred vsem z nazadovanjem glede na število članov, kar so povzročile gospodarske razmere; a marsikje niso povzročile nazadovanja le gospodarske razmere. Upoštevati se morajo tiste strokovne organizacije, katerih člani delajo v vojnih industrijah in bi se moralo zato število njih članov pomnožiti. Poročilo pravi, da se je moralo izločiti delo za izboljšanje delovnih razmer, kar je bilo pač vedno najboljša agitacijsko sredstvo.

Nazadovanja članov niso povzročile zgolj vojne razmere, to dokazujejo številke o ženskih članicah, kjer tudi pada število, dasi odpade vpoklic pod orožje; nasprotno: ženske se zdaj še bolj zaposlujejo, kot so se pred vojsko in se je zato gotovo tudi agitacijsko polje pomnožilo.

ska straža zapazi beg, da takoj znak za alarm. Od vseh strani hite vojaki. Starega prelata zopet ujememo in zvesti Seebacher, ki je bil hitel svojemu župniku na pomoč, ko je zaslišal streljanje, dobi težko rano. Z nadčloveškim naporom se vleče skozi gozd do jezera, kjer ga čaka Eva. Povedati ji mora, da se je njegov načrt za rešitev župnika izjalovil. Eva je razočarana, a hrabra — Seebacherju pomaga v čoln ter odvesla z umirajočim na tirolsko stran. Ko dospe k bregu, vidi, da je zvesti Tirolec mrtev.

Nadporočnik Wiedenhofer, ki si je bil medtem opomogel, pošlje staro Veroniko s poročilom v glavni stan in javi italijanski napad. Obenem prosi za ojačenja, katera mu takoj dovolijo. V najkrajšem času so Avstrijci v Kadore, zasedejo vas in občinski urad, prepeče Italijane in začno boj z umikajočim se sovražnikom.

Italijani se umaknejo v strelske jarke. Nadporočnik Wiedenhofer dobi povelje izkoptati rov do italijanskega strelskega jarka. V kratkem času je povelje izvršeno in ob določeni minuti zleti sovražni jarek v zrak.

Sledi vroč boj na vaški cesti — Italijani morajo bežati iz vseh svojih postojank. Naši osvoboditelji starega župnika in ga zmagoslavno spremito v vas. V Kadore ga sprejmo z nepisno radostjo in iskrena zahvalna molitev k Njemu, ki vsa pota k dobremu vodi, združi župnika in vaščane.

× × ×

Vse to bomo videli prihodnjo soboto, dne 2. septembra, ob pol 5., 6., pol 8. in 9. uri zvečer ter v nedeljo, 3. septembra, ob 3. in pol 5. uri popoldne v »Kino Central« v deželnem gledališču. Živi dogodki, žive osebe bodo pred našimi očmi, prizori lepote in napete zanimivosti. Povsod, kjer so igrali ta velikanski film iz sedanjih dni, so bila polna gledališča in tako bo tudi v Ljubljani. Preskrbite si pravočasno vstopnice, ker bo naval k predstavam velik.

V zadnjih dveh letih so izgubile socialno demokratske strokovne organizacije 238.082 članov. Članov je bilo:

Koncem leta	moških	žensk	skupaj
1913	372.216	42.979	415.195
1914	210.421	30.260	240.681
1915	151.424	25.689	177.113
Izguba znaša:			
1914	161.795	12.719	173.514
1915	58.997	4.571	63.568
v obeh letih	220.792	17.290	238.082

Po posameznih kronovinah se razdeluje število članov, kakor kaže razpredelnica; za primerjavo se navajajo leta 1913, 1914, in 1915.

	1913	1914	1915
Dunaj	156.367	89.064	67.462
Spodnja Avstrija	36.029	22.143	16.798
Češko	89.085	58.066	40.432
Bukovina	1.319	188	63
Dalmacija	686	196	55
Galicija	13.749	1.704	1.261
Istra	8.753	4.242	1.744
Koroška	5.887	3.611	2.494
Kranjsko	2.641	1.739	1.229
Moravska	25.995	16.321	11.943
Zgornja Avstrija	15.172	8.748	6.344
Solnograška	4.572	2.746	1.837
Šlezija	19.078	1.1293	8.528
Štajerska	25.880	15.417	13.320
Tirolska in Predarlška	9.230	4.813	3.449
Inozemska	752	390	154
	415.195	240.681	177.113

(Konec prihodnjic.)

× × ×

Kako so se razvijala mesta v Nemčiji? Leta 1875. je bilo v Nemčiji šele 12 velemest, 1910 že 48, od takrat se je število velemest že zopet za nekatera pomnožilo. Prebivalstvo velemest se je pomnožilo od 2.670.000 leta 1875. na 13.820.000 leta 1910. V 72.1999 krajih na deželi ne stanuje niti celih 26 milijonov ljudi, v 48 velemestih jih pa biva skoraj 14.000.000. Medtem ko se je nahajal leta 1875, med 16 Nemci en velikomestni človek, je prišel leta 1910. že na 4.7. — Glede na napredek velikih mest prekašajo Nemčijo le še Združene države, ki izkazujejo v 50 velemestih okroglo 20 milijonov prebivalcev; število prebivalstva velikih mest na Angleškem je enako Nemčiji z razliko, da je štela Anglija leta 1910. le 83, Nemčija pa približno 48 velemest.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Jože Gostinčar. — Tisk Kat. Tiskarne.

Pristopajte k Jugoslovan. Strokovni Zvezi!

Najboljša in najcenejša zabava v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, riž, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti št. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg št. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta. **Priznana nizke cene!**

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinjših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha. **Vedno sveže blago!**

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

prtiličje, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po **4³/₄ 0/0**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vložnih 100 kron čistih obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

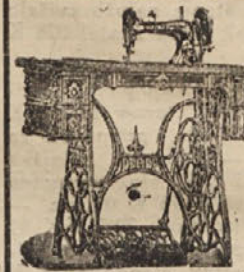
Načelstvo.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.

Trgovina z modnim in drobnim blagom. Velika izbor vezenin, čipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robov, ovratnikov, zavratnic, volne, sukanca itd.

Pretdiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Priporočamo cenjenemu občinstvu edino domačo trvdko

Ignac Vok

Specijalna trgovina šivalnih strojev in koles Ljubljana, Sodna ul. 6,

katera ima po ugodnih cenah in obrokih od strokovnikov priznana najboljša šivalna stroje v Evropi in to so PFAFF v veliki izbiri in zalogi. 10letna pisarna garancij! Pouk o vezenju vsak čas brezplačno. Pridni posredovalci se iščejo